

Συνήθως η παρουσία μεγάλων προσφυγικών κυμάτων θεωρείται καταστροφική όμως πρόσφατη έρευνα αναδεικνύει τις θετικές επιπτώσεις και τα άμεσα οικονομικά οφέλη για τη χώρα που φιλοξενεί τους πρόσφυγες

ΕΠΙΣΤΗΜΗ

27.06.2016, 19:00

Τα οικονομικά οφέλη της αλληλεγγύης στους πρόσφυγες

Σπύρος Μανουσέλης

A- A+

Η βοήθεια σε τροφή ή σε χρήματα που προσφέρει στους πρόσφυγες ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών είναι όχι μόνο ανθρωπιστικά, αλλά και οικονομικά επωφέλης για τις χώρες υποδοχής! Σε αυτό το εντυπωσιακό συμπέρασμα κατέληξε μία νέα έρευνα που πραγματοποιήθηκε στη Ρουάντα από την υπηρεσία «UNHCR» του ΟΗΕ.

Η UNHCR είναι η Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (Office of the United Nations High Commissioner for Refugees) και ξεκίνησε να λειτουργεί επίσημα από το 1951, με έδρα τη Γενεύη, για να παρέχει βοήθεια και προστασία στους πρόσφυγες.

Όπως αναφέρει η ιδρυτική της διακήρυξη, ο πρωταρχικός ο σκοπός της οργάνωσης είναι «να διασφαλίζει ότι κάθε άτομο έχει το δικαίωμα να ζητήσει άσυλο και να βρει καταφύγιο σε μια άλλη χώρα, με την προοπτική του εθελοντικού επαναπατρισμού, της τοπικής ένταξης στη χώρα ασύλου ή της μετεγκατάστασης σε τρίτη χώρα».

Ως επιβράβευση του κοινωφελούς και ανθρωπιστικού της έργου η Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες έχει τιμηθεί δύο φορές με το Βραβείο Νόμπελ Ειρήνης, το 1954 και το 1981.

Σύμφωνα με τα επίσημα στατιστικά δεδομένα της UNHCR, που δόθηκαν στη δημοσιότητα πριν από μία εβδομάδα, σήμερα σε ολόκληρο τον πλανήτη υπάρχουν περίπου 65,3 εκατομμύρια άνθρωποι που υποχρεώθηκαν από πολέμους ή από διώξεις να εγκαταλείψουν το σπίτι και τον τόπο τους.

Ενας τόσο μεγάλος αριθμός ανθρώπων που εξαναγκάστηκαν να ζουν ως πρόσφυγες γεννά δυσεπίλυτα προβλήματα όχι μόνο στις χώρες υποδοχής, αλλά και στη διεθνή κοινότητα.

Επομένως δεν είναι καθόλου περίεργο ότι τα τελευταία χρόνια η διαχείριση συγκεκριμένου προβλήματος γεννά εντάσεις στις σχέσεις μεταξύ των αναπτυγμένων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες αντιδρούν για τη «δικαιότερη» κατανομή των απελπισμένων προσφύγων που σε μεγάλα προσφυγικά κύματα καταφεύγουν στις νοτιότερες χώρες της γηραιάς ηπείρου.

Όμως δεν πρόκειται για ένα αποκλειστικά «ευρωπαϊκό» πρόβλημα: η προσφυγική ροή τείνει να διογκωθεί σχεδόν σε κάθε γωνιά του πλανήτη ως συνέπεια της εφαρμογής σε πλανητική κλίμακα της εντελώς ανορθολογικής και ανθρωποκτόνου αρχής του «κέρδους για το κέρδος», η οποία πλέον δεν περιορίζεται στην οικονομική εκμετάλλευση αλλά φαίνεται να «επενδύει» στην καταστροφή ολόκληρων χωρών και πληθυσμών.

Μόνο έτσι εξηγείται το γιατί προσφυγικοί καταυλισμοί έχουν στην εποχή μας προσλάβει διαστάσεις πόλεων. Στη βόρεια Κένυα, για παράδειγμα, η περιοχή Νταντάμπ φιλοξενεί αυτή τη στιγμή πάνω από 400 χιλιάδες Σομαλούς πρόσφυγες, ενώ ο καταυλισμός Ζαατάρι στην Ιορδανία φιλοξενεί περίπου 80 χιλιάδες Σύρους πρόσφυγες και απαιτείται πολύ σοβαρός προγραμματισμός και μέριμνα ώστε να μην εμφανιστούν ανάλογα φαινόμενα σε ορισμένες περιοχές της Ελλάδας.

Το προσφυγικό «κέρδος»

Ενα από τα πλέον επίμαχα ζητήματα όσον αφορά τα μαζικά προσφυγικά ρεύματα είναι οι οικονομικές συνέπειες και το κόστος των προσφύγων για τις χώρες υποδοχής, οι οποίες με ή παρά τη θέλησή τους αναγκάζονται να τους φιλοξενούν.

Ορισμένες πρόσφατες έρευνες αποκαλύπτουν ότι το κόστος είναι σχετικά περιορισμένο, τουλάχιστον από οικονομικής απόψεως, αφού οι ίδιοι οι πρόσφυγες συμμετέχουν ενεργά ώστε να καταστήσουν εφικτή την επιβίωσή τους στο τόπο που τους φιλοξενεί.

Ωστόσο αρκετές άλλες μελέτες υπογραμμίζουν το γεγονός ότι δεν έχει νόημα να μιλά κανείς για αυτό το πρόβλημα με απόλυτους όρους: οι συνέπειες των προσφυγικών ρευμάτων εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από το αν η χώρα υποδοχής διαθέτει ή όχι μια ανθηρή οικονομία.

Με άλλα λόγια, όπως τεκμηριώνεται επαρκώς από αυτές τις έρευνες, αν η χώρα υποδοχής είναι φτωχή ή οικονομικά κατεστραμμένη, όπως π.χ. η χώρα μας, τότε οι συνέπειες της παρουσίας μεγάλων προσφυγικών ρευμάτων μπορεί να είναι ιδιαίτερα δυσβάσταχτες ή και καταστροφικές.

Η ασυμφωνία μεταξύ διαφορετικών ερευνητικών προγραμμάτων ως προς την αποτίμηση των συνεπειών της μαζικής προσφυγικής ροής σε μια χώρα μάς αποκαλύπτει αφενός την εγγενή πολυπλοκότητα αυτού του κοινωνικού φαινομένου και αφετέρου την απουσία κοινά αποδεκτών κριτηρίων ή μιας αυστηρής επιστημονικής μεθοδολογίας για τη μελέτη του σύγχρονου προσφυγικού φαινομένου.

Εντούτοις η πιο πρόσφατη σχετική έρευνα, που δημοσιεύτηκε στις 20 Ιουνίου στο PNAS (Proceedings of the National Academy of Sciences), προτείνει μια ενδιαφέρουσα εναλλακτική προσέγγιση.

Την έρευνα αυτή υπογράφουν ο Εντουαρτ Τέιλορ, κορυφαίος Αμερικανός καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Καλιφόρνια, και οι συνεργάτες του από το «International Food Policy Research Institute» στην Ουάσινγκτον και το διεθνές αφρικανικό κέντρο «Central Africa Regional Bureau», που βρίσκεται στο Ναϊρόμπι (Κένυα).

Η συγκεκριμένη έρευνα εστίασε στη μελέτη τριών μεγάλων προσφυγικών καταυλισμών στη Ρουάντα, τρία προσφυγικά «χωριά» που δημιουργήθηκαν -κυριολεκτικά εκ του μηδενός- για να φιλοξενήσουν Κογκολέζους πρόσφυγες (βλ. σχετικές φωτ. του T. Karumba).

Ωστόσο η ιδιαιτερότητα της έρευνας είναι ότι περιλαμβάνει και την ευρύτερη περιοχή ακτίνας 10 χιλιομέτρων γύρω από αυτούς τους τρεις προσφυγικούς καταυλισμούς.

Από τη στατιστική ανάλυση των επιτόπιων ερευνών προέκυψε ότι το χρηματικό ποσό που δινόταν σε κάθε πρόσφυγα από το πρόγραμμα σίτισης του ΟΗΕ (World Food Programme, WFP) είχε μια σαφώς θετική επιρροή στην ευρύτερη τοπική οικονομία της περιοχής.

Όπως διαπίστωσαν, κάθε πρόσφυγας συνέβαλλε στη αύξηση κατά 205 έως 250 δολάρια του ετήσιου πραγματικού εισοδήματος των κατοίκων της περιοχής, μολονότι το ποσό που έπαιρνε από το WFP ο κάθε πρόσφυγας αντιστοιχούσε μόνο σε 120 έως 126 δολάρια!

Σημειώστε ότι σε αυτό τον υπολογισμό ελήφθησαν υπόψη τόσο η αγοραστική δύναμη όσο και ο πληθωρισμός. Διαπίστωσαν επίσης ότι η επιρροή της χρηματικής βοήθειας στους πρόσφυγες επηρεάζε ελάχιστα τις τιμές των προϊόντων.

Όταν κατόπιν εξέτασαν τις οικονομικές επιπτώσεις στο σύνολο της Ρουάντα, είδαν πως το πόσο που αντιστοιχούσε στην ετήσια αύξηση του εισοδήματος του ντόπιου πληθυσμού ήταν 49 έως 55 δολάρια, ποσό σαφώς μικρότερο, αλλά καθόλου αμελητέο για μια τόσο φτωχή χώρα.

Τι συμβαίνει όμως όταν η διεθνής βοήθεια έχει τη μορφή όχι χρήματος, αλλά βασικών διατροφικών αγαθών (σιτάρι, φασόλια, λάδι κ.ά.); Σε αυτή την περίπτωση οι θετικές συνέπειες για την τοπική οικονομία από την παρουσία των προσφύγων είναι σαφώς μικρότερες: 145 δολάρια για κάθε πρόσφυγα.

Η συγκεκριμένη μελέτη, υποστηρίζουν οι ερευνητές που την υπογράφουν, μας αποκαλύπτει ότι όταν δίνεται στους πρόσφυγες η δυνατότητα να αλληλεπιδρούν με την οικονομία της χώρας υποδοχής μπορούν να συμβάλουν στην αύξηση του συνολικού κεφαλαίου της χώρας που τους φιλοξενεί.